

Brusel 27. listopadu 2025
(OR. en)

15278/25

SOC 770
EMPL 508
EDUC 435
ECOFIN 1505

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	25. listopadu 2025
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2025) 959 final
Předmět:	Doporučení pro DOPORUČENÍ RADY o lidském kapitálu v Evropské unii

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2025) 959 final.

Příloha: COM(2025) 959 final

EVROPSKÁ
KOMISE

Ve Štrasburku dne 25.11.2025
COM(2025) 959 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

o lidském kapitálu v Evropské unii

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

o lidském kapitálu v Evropské unii

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Evropský pilíř sociálních práv, vyhlášený Evropským parlamentem, Radou a Komisí v roce 2017¹, poskytuje vodítko pro vzestupnou konvergenci pracovních a životních podmínek v EU. První zásada potvrzuje, že „každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyl dovednosti, které mu umožní účastnit se plně života společnosti a úspěšně zvládat přechody na trhu práce“.
- (2) Kompas konkurenceschopnosti², který Komise přijala v lednu 2025, stanoví plán pro obnovení hospodářské dynamiky EU a podporu růstu. Podpora dovedností je označena za klíčový faktor, přičemž se uznává, že vysoce kvalifikovaná pracovní síla je základem evropského hospodářství, hnací silou produktivity, inovací a kvalitních pracovních míst, jakož i faktorem umožňujícím spravedlivou zelenou a digitální transformaci. V březnu 2025 přijala Komise sdělení o Unii dovedností³, v němž zdůraznila klíčovou úlohu lidského kapitálu a dovedností orientovaných na budoucnost při zvyšování konkurenceschopnosti a strategické autonomie Unie, posilování připravenosti a podpoře udržitelné prosperity. V roce 2025 zveřejnila Komise také dvě sdělení o umělé inteligenci, v nichž je zdůrazněna klíčová role lidí a dovedností^{4 5}.
- (3) Jak bylo uznáno v Unii dovedností⁶, integrovaný přístup ke koordinaci politik a zvýšený mnohostranný dohled v rámci evropského semestru poskytuje rámec pro řízení nezbytných strukturálních reforem trhů práce, systémů vzdělávání a odborné přípravy a investic do rozvoje lidského kapitálu, přičemž se zohledňuje mezigenerační spravedlivost. Toto doporučení o lidském kapitálu má proto doplnit hlavní směry politik zaměstnanosti členských států. Určuje oblasti společného zájmu EU. Pokud je

¹ [Úř. věst. C 428, 13.12.2017, s. 10.](#)

² Sdělení Komise ze dne 29. ledna 2025 „Kompas konkurenceschopnosti pro EU“ (COM(2025) 30 final).

³ Sdělení Komise ze dne 5. března 2025 „Unie dovedností“ (COM(2025) 90 final).

⁴ Sdělení Komise ze dne 9. dubna 2025 „Akční plán pro kontinent umělé inteligence“ (COM(2025) 165 final).

⁵ Sdělení Komise ze dne 8. října 2025 „Strategie pro využívání umělé inteligence“ (COM(2025) 723 final), které předkládá odvětvová a meziodvětvová opatření, včetně opatření týkajících se gramotnosti v oblasti umělé inteligence, prohlubování dovedností a změny kvalifikace a poznatků o dovednostech, s cílem zvýšit zavádění umělé inteligence v klíčových odvětvích a ve veřejném sektoru.

⁶ V souladu s usnesením Rady o vzdělávání a odborné přípravě v rámci evropského semestru: zajištění informovaných diskusí o reformách a investicích 2020/C 64/01.

to v kontextu každého členského státu relevantní, budou tyto oblasti později analyzovány ve zprávách o jednotlivých zemích a mohou být řešeny v doporučeních pro jednotlivé země vydaných v rámci cyklu evropského semestru. Tyto obavy mají také důležitý územní rozměr, neboť v Evropě existují značné územní rozdíly v dovednostech a investicích do lidského kapitálu.

- (4) Členské státy v rámci Výboru pro zaměstnanost podle článku 150 SFEU, s ohledem na společnou výroční zprávu o situaci zaměstnanosti v Unii a o provádění hlavních zásad zaměstnanosti (čl. 148 odst. 5 SFEU) a s ohledem na informace získané od členských států prostřednictvím jejich ročních zpráv o pokroku (které rovněž slouží pro účely čl. 148 odst. 3 SFEU), každoročně přezkoumávají všechny aspekty týkající se stavu zaměstnanosti v EU.
- (5) EU se potýká s trvalým nedostatkem pracovníků a kvalifikovaných pracovníků. Nedostatek je značný napříč členskými státy, regiony a odvětvími a týká se společností všech velikostí. Míra volných pracovních míst v EU, která je zástupným ukazatelem nedostatku pracovních sil, zůstává vysoká a blíží se úrovni před pandemií, kdy činila 2,2 % (1. čtvrtletí 2025)⁷. Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil rovněž brání investicím a inovacím: v roce 2023 uvedlo 68 % středních společností nedostatek kvalifikovaných pracovníků jako závažný problém⁸ a v roce 2024 uvedlo 77 % společností, že nedostatek kvalifikovaných pracovníků je překážkou dlouhodobých investic⁹.
- (6) Některá odvětví a povolání se potýkají s velkým nedostatkem pracovních sil a kvalifikovaných pracovníků v celé EU. V roce 2024 byly nejrozšířenější nedostatkové profese v EU v technických profích ve výrobě a stavebnictví (včetně svářečů a řezačů plamenem a páječů, stavebních a příbuzných elektrikářů, instalatérů a potrubářů, pracovníků ve zpracování plechu), zdravotnických profesích (ošetřovatelé, všeobecní a specializovaní lékaři, zdravotničtí asistenti a fyzioterapeuti, přičemž v roce 2022 byl v zemích OECD odhadovaný nedostatek 1,2 milionu lékařů, zdravotních sester a porodních asistentek¹⁰). Zároveň je pouze 12 % zemědělců v EU mladších 40 let, což může ohrozit potravinové zabezpečení EU. Odvětví dopravy se rovněž potýká s rozsáhlým nedostatkem pracovních sil u všech druhů dopravy (řidiči těžkých nákladních vozidel, nákladních automobilů, autobusů a tramvají, jakož i námořníci, zejména důstojníci)^{11,12}. Rozšířený je i nedostatek specialistů v oblasti IKT, stavebních inženýrů a pedagogických pracovníků. Specialisté v oblasti IKT tvořili pouze 4,8 % pracovní síly, což je výrazně pod cílem programu Digitální dekáda 2030, který je 10 %, a to při výrazné genderové nerovnováze. V souvislosti se zelenou transformací bylo ve více členských státech identifikováno 24 nedostatkových profesí, včetně pracovníků v oblasti zateplování, stavebních inženýrů a mechaniků klimatizací a chladicích zařízení (ve 14 členských státech), stavebních techniků (ve 12 členských státech) a pokrývačů (v 11 členských státech). Evropa bude muset budovat kapacity v oblasti hlavních oběhových úkolů, které je třeba adaptovat z lineárních na oběhové systémy a trhy. Tyto dovednosti jsou na všech úrovních, od architektů a inženýrů až po pracovníky provádějící sběr a třídění odpadu.

⁷ Průměrná míra volných pracovních míst v letech 2013 až 2019 činila 1,7 %.

⁸ Eurobarometr č. 537 11/2023.

⁹ [Průzkum investic provedený EIB v roce 2024: přehled Evropské unie.](#)

¹⁰ [Zpráva Evropské komise/OECD Stručný pohled na zdraví v Evropě 2024.](#)

¹¹ [EURES Report on labour shortages and surpluses 2024.](#)

¹² [Námořníci – Mobilita a doprava – Evropská komise.](#)

- (7) Technologický pokrok a zelená a digitální transformace dále zvýší poptávku po nových dovednostech a zhorší stávající nedostatky a nesoulad. V důsledku rozvoje umělé inteligence, technologií obnovitelných zdrojů, biotechnologií, potřeb obrany, vesmíru a bezpečnosti, jakož i analýzy složitých dat roste poptávka po pracovnících v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM).
- (8) Zpráva o stavu digitální dekády 2025 zdůrazňuje, že rozdíl mezi poptávkou na trhu práce a dostupnými talenty se stále prohlubuje, zejména v oblastech, jako je umělá inteligence, kybernetická bezpečnost, analýza dat a polovodičové technologie. EU bude do roku 2027 potřebovat 6,2 až 7 milionů pracovníků v oblasti umělé inteligence, přičemž přibližně 60 % pracovní síly bude potřebovat dovednosti v oblasti umělé inteligence¹³. V oblasti kybernetické bezpečnosti byl zjištěn nedostatek přibližně 300 000 specialistů, zatímco v oblasti polovodičů bude podle současných trendů potřeba vyřešit nedostatek téměř 100 000 nových pracovníků. Národní plány členských států ukazují stále vyšší zaměření na digitální vzdělávání a celoživotní učení, ale úsilí zůstává roztržité a nerovnoměrné, s omezeným dosahem na skupiny s nízkou kvalifikací a nedostatečně zastoupené skupiny. Z prognóz vyplývá, že bez důraznější společné akce a udržitelných investic EU nedosáhne cílů v oblasti digitálních dovedností¹⁴.
- (9) Od roku 2023 postupně přibývá restrukturalizací a plánovaného snižování počtu pracovních míst. Různé restrukturalizace a krátkodobé změny přispěly k rostoucímu povědomí o nutnosti naléhavě jednat. V roce 2024 se plánované snižování počtu pracovních míst v celé EU dotklo přibližně 65 000 pracovních míst, které se soustředí do konkrétních odvětví a regionů¹⁵. Nejvíce byl postižen automobilový průmysl, telekomunikace a poštovní služby. V letech 2019 až 2024 zaniklo v automobilovém průmyslu v celé EU přibližně 240 000 pracovních míst¹⁶. Rostoucímu tlaku čelí také evropské odvětví oceli, kde bylo v roce 2024 zrušeno 18 000 pracovních míst, zatímco v chemickém průmyslu se v letech 2023 a 2024 snížil počet pracovních míst přibližně o 15 000. To je obzvláště znepokojivé vzhledem k zásadní úloze tohoto odvětví při výrobě obranných a kosmických kapacit. Narušení obchodních toků, oslabení světové poptávky a vyšší náklady na energie mají celkově negativní dopad na trh práce.
- (10) Očekává se, že transformace na klimatickou neutralitu, která již ovlivňuje růst zaměstnanosti, vytvoří do roku 2030 1 až 2,5 milionu dalších pracovních míst, pokud bude doprovázena účinnými politikami. V aktu o průmyslu pro nulové čisté emise¹⁷ se odhaduje, že do roku 2030 se počet výrobních pracovních míst v průmyslových odvětvích pro nulové čisté emise zvýší o 350 000. K dosažení cílů EU v oblasti větrné a sluneční energie pro rok 2030 je navíc zapotřebí přibližně 130 000 až 145 000 dalších kvalifikovaných pracovníků a s tím spojené investice do dovedností ve vyšší

¹³ Utváření a posílení evropských talentů v oblasti umělé inteligence, 2025.

¹⁴ Zpráva o stavu digitální dekády 2024 odhaduje, že bez dalších opatření bude mít do roku 2030 alespoň základní digitální dovednosti pouze 59,8 % dospělé populace, což je mnohem méně než cíl 80 %.

¹⁵ Evropská komise: Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování, Labour Market and Wage Developments in Europe – Annual review 2025 (Vývoj na trzích práce a vývoj mezd v Evropě – roční přehled z roku 2025), Úřad pro publikace Evropské unie, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/1810636>.

¹⁶ Eurostat, [\[lfsa_egan22d\] Employed persons by detailed economic activity \(NACE Rev. 2 two-digit level\) \(2008–2026\) \(Zaměstnané osoby podle podrobné hospodářské činnosti \(dvoumístný číselný kód NACE Rev. 2\) \(2008–2026\)\)](#).

¹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1735 ze dne 13. června 2024, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise a mění nařízení (EU) 2018/1724.

1,1 až 1,4 miliardy EUR do roku 2030. V kontextu renovace budov se do roku 2035 očekává 7 milionů volných pracovních míst ve stavebnictví¹⁸. Očekává se také, že se výrazně zvýší počet pracovních míst u ozbrojených sil a v obranném průmyslu, zejména pro osoby z prostředí v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky a z odborného vzdělávání a přípravy.

- (11) Značný nedostatek pracovních sil a kvalifikovaných pracovníků ve výše uvedených odvětvích a v regionech v celé EU se bude v nadcházejících letech pravděpodobně prohlubovat v důsledku stárnutí populace a rostoucí poptávky po pracovní síle v odvětvích, která mají pro EU strategický význam, a to konkrétně i) pokročilé digitální technologie; ii) přechod na čistou energii a dekarbonizace průmyslu, včetně oběhového hospodářství; iii) zdraví, biotechnologie, zemědělství, rybolov a akvakultura a bioekonomika; a iv) obranný průmysl a vesmír. Tyto výzvy budou vytvářet značný tlak na ekonomiky a trhy práce, což zdůrazňuje naléhavou potřebu aktivně jednat. Proto je v současné době velmi důležité zachovat a posílit lidský kapitál EU prostřednictvím cílených a aktivních politik a investic do vzdělávání, prohlubování dovedností a změny kvalifikace. Podporou pracovní síly, která bude schopna přijímat technologický pokrok, přizpůsobovat se vyvíjejícím se potřebám průmyslu a využívat nově vznikající příležitosti, může EU nejen zmírnit současný a budoucí nedostatek pracovních sil, ale také posílit svou dlouhodobou hospodářskou odolnost a globální konkurenceschopnost. Kromě toho může přístup k cenově dostupnému bydlení rovněž usnadnit pracovní a vzdělávací mobilitu a podpořit rozvoj lidského kapitálu a konkurenceschopnosti.
- (12) Evropské systémy vzdělávání a odborné přípravy se potýkají s výzvami, jak poskytnout všem účastníkům vzdělávání, zejména těm ze znevýhodněného socioekonomického prostředí, migrantům, osobám se zdravotním postižením a Romům, solidní základy dovedností, které jim umožní aktivně se zapojit na trhu práce. Výsledky v matematice, čtení a přírodních vědách se v posledních desetiletích zhoršily, přičemž v roce 2022 mělo v matematice slabší výsledky přibližně 30 % patnáctiletých účastníků vzdělávání a ve čtení a přírodních vědách 25 %¹⁹. Dobrých výsledků ve čtení, matematice nebo přírodních vědách dosáhlo v roce 2022 pouze 16 % znevýhodněných žáků, což je pokles oproti 21 % v roce 2015. U studentů přistěhovaleckého původu je dvakrát vyšší pravděpodobnost, že opustí systém vzdělávání a odborné přípravy s nízkou nebo žádnou kvalifikací²⁰. Tyto problémy jsou ještě zhoršeny rozdíly v přístupu ke kvalitnímu a inkluzivnímu vzdělávání a odborné přípravě v méně rozvinutých regionech a znevýhodněných, venkovských a odlehlých oblastech. Více než 40 % žáků osmých tříd nemá základní digitální dovednosti²¹. Těžkosti v dětství se přenášejí i do dospělosti: každý pátý dospělý má problémy se čtením a psaním. Vzdělávání a odborná příprava hrají klíčovou roli při přípravě účastníků vzdělávání na to, aby se stali aktivními občany, účastnili se demokratického života, rozpoznávali mýšlenky a bezpečně, odpovědně a udržitelně pracovali s digitálními technologiemi. 73 % mladých lidí (ve věku 15–30 let) uvedlo, že jejich vzdělání je vybavilo potřebnou úroveň dovedností k rozpoznání dezinformací.
- (13) Navzdory vysoké míře zaměstnanosti čerstvých absolventů odborného vzdělávání a přípravy (čtyři z pěti v roce 2024) se odborné vzdělávání a příprava a učňovská

¹⁸ Ekologizace odvětví stavebnictví v EU | CEDEFOP.

¹⁹ Viz program OECD pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA).

²⁰ Viz program OECD pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA).

²¹ Viz International Computer and Information Literacy Study (ICILS) (Mezinárodní šetření počítačové a informační gramotnosti (ICILS)).

příprava nadále potýkají s problémy, pokud jde o jejich atraktivitu, přičemž mnoho programů odborného vzdělávání je zatíženo stereotypy a celkově omezeným respektem. V roce 2023 bylo v celé EU do programů v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky zapsáno 3,75 milionu studentů odborného vzdělávání a přípravy, což představuje 36,3 % všech účastníků odborného vzdělávání a přípravy na střední úrovni. To je stále daleko od navrhovaného cíle na úrovni EU, který je alespoň 45 % do roku 2030, což by při současném počtu zapsaných žáků odpovídalo tomu, že by se dalších 900 000 žáků odborného vzdělávání a přípravy přeorientovalo na obory v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky. V odborném vzdělávání a přípravě na střední úrovni jsou studentky v oborech v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky výrazně méně zastoupeny.

- (14) Na úrovni terciárního vzdělávání, navzdory vysoké poptávce v mnoha oborech v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky, zaznamenala přibližně polovina členských států mezi lety 2015 a 2023 pokles počtu studentů oborů přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky, který v současné době činí 26,9 % studentů, což je daleko od cíle pro rok 2030, kdy má být na terciární úrovni alespoň 32 % studentů oborů přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky. Ve srovnání s ostatními vyspělými ekonomikami má EU druhý nejnižší podíl absolventů terciárního vzdělávání v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky na tisíc mladých lidí (14,3 %). Na doktorské úrovni jsou téměř čtyři z deseti studentů zapsáni v oborech přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky, ale jen velmi malý podíl v oboru IKT. Nedostatečné zastoupení žen v oboru přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky tento problém ještě zhoršuje. IKT je obor s nejnižším zastoupením žen mezi všemi obory vzdělání – pouze jeden z pěti studujících je žena. Problémem zůstává předčasné ukončení vysokoškolského studia, zejména na bakalářské úrovni, kdy studium přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky do tří let od teoretického ukončení dokončí pouze 63 % studentů terciárního vzdělávání.
- (15) Nedostatek kvalifikovaných učitelů v mnoha členských státech, regionech, městech a odlehlých a venkovských oblastech představuje významné riziko pro kvalitu vzdělávání. V roce 2024 pracoval přibližně každý pátý učitel²² ve školách, které se potýkají s nedostatkem kvalifikovaných učitelů, což omezuje kvalitní výuku. Stárnutí učitelského sboru navíc v nadcházejících letech sníží počet dostupných učitelů. V roce 2023 bylo 25 % třídních učitelů od základních po střední školy ve věku 55 let a starších (což odpovídá více než 1 300 000 učitelů). K nedostatku učitelů v EU přispívá i vnímaná neatraktivnost povolání a nízké výdělky (ve srovnání s jinými profesemi, ke kterým může titul umožnit přístup). K těmto výzvám přispívá i akutní nedostatek učitelů přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky. Nedostatečná atraktivita některých území může mít také dopad na udržení učitelů ve znevýhodněných, venkovských a odlehlých oblastech. Dalším problémem je připravenost učitelů na práci se žáky se zdravotním postižením a/nebo speciálními vzdělávacími potřebami a/nebo socioekonomickým znevýhodněním. Zlepšení úrovně digitálních dovedností mladých lidí navíc brání nejednotné využívání technologií ve školách, nedostatečné hodnocení digitálních dovedností a různá připravenost učitelů, a to i přes zvýšené investice do digitální infrastruktury a vzdělávání v členských státech a regionech.

²² Ve 22 členských státech EU, které se účastnily šetření TALIS 2024. OECD (2025), Výsledky šetření TALIS 2024: Stav výuky, TALIS, OECD Publishing, Paříž, <https://doi.org/10.1787/90df6235-en>.

- (16) Sladění vzdělávacích programů s vyvíjející se poptávkou na trhu práce zůstává pro systémy vzdělávání a odborné přípravy v celé EU výzvou. Důležitou roli²³ přitom mohou sehrát odvětvové akademie dovedností a podobné iniciativy, k nimž vyzývá i sdělení o Dohodě o čistém průmyslu²⁴. Některé členské státy přistoupily k reformám vzdělávacích programů, nicméně přetrvávají značné rozdíly mezi kompetencemi, které studenti získávají, a kompetencemi požadovanými zaměstnavateli. Například zatímco 90 % pracovních míst vyžaduje základní digitální dovednosti, v EU takovými dovednostmi disponuje pouze 55,6 % dospělých. Je to výzva i v případě mladých lidí v EU. Vzhledem k tomu, že 42,5 % žáků osmých tříd nemá dostatečné základní digitální dovednosti, je třeba dosáhnout velkého pokroku, aby bylo dosaženo cíle EU, který činí méně než 15 %²⁵. S rozvojem umělé inteligence je základní digitální gramotnost stále více nedostatečná a stále více nových pracovních míst pro začínající mladé absolventy vyžaduje pokročilé dovednosti v oblasti umělé inteligence a strategické myšlení. V tomto kontextu nesouladu mezi dovednostmi, které trh práce potřebuje, a dostupnými dovednostmi je klíčové zajistit, aby vzdělávací programy odborného vzdělávání a přípravy odpovídaly potřebám trhu práce, a to i za aktivní účasti sociálních partnerů, což platí i pro vysokoškolské vzdělávání. Akademické vzdělávací programy by se měly vyvíjet tak, aby podporovaly multidisciplinární a meziodvětvové dovednosti orientované na budoucnost, které jsou nezbytné pro rozvoj a využívání nových znalostí a technologií. Pokud jde o mladé lidi, začlenění učení se prací do vzdělávacích programů obecně zvyšuje zaměstnatelnost absolventů: míra zaměstnanosti čerstvých absolventů odborného vzdělávání a přípravy, kteří měli zkušenost s učením se prací, činila v roce 2024 84,3 % ve srovnání s 69,7 % u těch, kteří danou zkušenost neměli²⁶. Kromě toho pouze 73 % mladých lidí (ve věku 15–30 let) uvedlo, že jejich vzdělání je vybavilo potřebnou úroveň dovedností k rozpoznání dezinformací.
- (17) Celoživotní učení, prohlubování dovedností a změna kvalifikace jsou nezbytné k tomu, aby jednotlivci udrželi krok s rychle se měnícím trhem práce, včetně přechodu z upadajících odvětví do rostoucích. Přesto v roce 2022 pouze 39,5 % dospělých uvedlo, že se v předchozím roce účastnili vzdělávání, což je o více než 20 procentních bodů méně, než je hlavní cíl EU do roku 2030, který činí 60 %. Dospělí s nízkou kvalifikací, kteří by z odborné přípravy měli největší prospěch, se jí účastní výrazně méně (11,3 %). Účast je nižší v méně rozvinutých regionech a stagnujících oblastech, včetně venkovských a odlehlých, a také u zranitelných skupin, které čelí dalším překážkám v přístupu ke vzdělávání. Překlenutí této mezery je zásadní pro to, aby se celoživotní učení stalo hmatatelnou realitou pro všechny, a vyžaduje urychlené a koordinované postupy členských států, podniků a sociálních partnerů. Úroveň finanční gramotnosti v EU je v současné době velmi nízká. Podle průzkumu Eurobarometr 2023 dosahuje vysoké úrovně finanční gramotnosti jen necelá pětina (18 %) občanů EU.
- (18) Systémy vzdělávání a odborné přípravy, jež obstojí v budoucnosti, vyžadují odpovídající financování. Neaktivita je nákladná: roční společenské náklady související s osobami předčasně ukončujícími vzdělávání a odbornou přípravu budou

²³ Ve výročních zprávách programu Digitální dekáda jsou stanoveny klíčové reformy, které mají členské státy provést za účelem řešení výzev v této oblasti.

²⁴ Sdělení Komise ze dne 26. února 2025 „Sdělení o Dohodě o čistém průmyslu: společný plán konkurenceschopnosti a dekarbonizace“ (COM(2025) 85 final).

²⁵ Mezinárodní šetření počítačové a informační gramotnosti (ICILS) z roku 2023 provedené Mezinárodním sdružením pro posuzování výsledků v oblasti vzdělávání (IEA).

²⁶ Na základě evropského šetření pracovních sil v, údaje speciálně extrahovány.

do roku 2030 činit globálně 6 bilionů USD²⁷. Klesající úroveň základních dovedností u mladých lidí by mohla snížit dlouhodobý růst multifaktorové produktivity v zemích OECD přibližně o 3 %. Investice do lidského kapitálu, včetně zdraví obyvatelstva a politik, které jej podporují, přispívají k vyšší produktivitě a udržitelnému hospodářskému růstu.

- (19) Vzhledem k výzvám spojeným s transformací, kterým EU čelí, nemohou veřejné výdaje samy o sobě pokrýt rozsah potřeb v oblasti prohlubování dovedností a změny kvalifikace. Pro dospělé je hlavní formou vzdělávání odborná příprava související s prací (čtyři z pěti dospělých účastníků vzdělávání v roce 2022). Takovou odbornou přípravu financují převážně zaměstnavatelé (téměř 90 % veškeré odborné přípravy dospělých související s prací). Přesto jedna ze tří společností neposkytuje svým zaměstnancům žádné kurzy ani jiné formy odborné přípravy, přičemž jako jednu z hlavních překážek uvádí náklady (spolu s pracovním vyčerpáním a časovými omezeními). Pobídky k efektivnímu vynakládání soukromých prostředků na dovednosti, a to i propojením veřejných zakázek se závazky v oblasti odborné přípravy, povzbuzuje podniky, aby převzaly větší odpovědnost za rozvoj dovedností své pracovní síly. Pravidla státní podpory umožňují při splnění příslušných podmínek podporu odborné přípravy, prohlubování dovedností a změny kvalifikace ze strany poskytovatelů služeb, včetně malých a středních podniků. Sdělení nazvané Unie dovedností vyzývá k posouzení příslušných ustanovení, aby se zajistilo, že budou obsahovat lepší pobídky pro průmysl, včetně sociální ekonomiky, k investicím do prohlubování dovedností a změny kvalifikace pracovníků. Partnerství veřejného a soukromého sektoru může mobilizovat další investice do dovedností a podpořit spolupráci a poskytnout lepší pobídky pro průmysl, včetně sociální ekonomiky, k investicím do prohlubování dovedností a změny kvalifikace pracovníků a k podpoře spolupráce.
- (20) Navzdory značným veřejným investicím do počátečního vzdělávání v posledních několika desetiletích kvalita vzdělávání v některých členských státech a regionech stagnuje nebo se zhoršuje. Pro maximalizaci účinnosti a efektivity investic do vzdělávání a dovedností jsou klíčová posouzení dopadů a hodnocení, která se v ideálním případě provádějí před realizací, v jejím průběhu a po ní, zapojují všechny příslušné zúčastněné strany, a využívají pokud možno včasné a spolehlivé administrativní údaje²⁸. Zřízení znalostního centra pro sociální investice a začlenění mezinárodně dohodnutých (EHK OSN) satelitních účtů pro vzdělávání a odbornou přípravu²⁹ do národních účtů může zlepšit hodnocení politik a poskytnout přesnější vyčíslení návratnosti investic do lidského kapitálu. Komise rovněž vytvořila vzdělávací laboratoř pro investice do kvalitního vzdělávání a odborné přípravy³⁰, která podporuje členské státy při provádění hodnocení politik v oblasti vzdělávání, aby byly jejich veřejné výdaje na vzdělávání a odbornou přípravu nákladově efektivnější a podložené fakty.

²⁷ [Brunello, G., Rocco, L., Eck, M., 2024, The price of inaction: the global private, fiscal and social costs of children and youth not learning \(Cena za neaktivitu: globální soukromé, daňové a společenské náklady na děti a mládež, kteří se neučí\), UNESCO.](#)

²⁸ Viz závěry Rady [o úloze politik v oblasti trhu práce a dovedností a sociálních politik pro odolné ekonomiky](#), 20. června 2024, a dobrovolné hlavní zásady pro členské státy EU k hodnocení hospodářských dopadů reforem a investic v oblasti trhu práce, dovedností a sociální politiky, červen 2024.

²⁹ Satelitní účty jsou doplňkové rámce, které rozšiřují hlavní národní účty poskytnutím podrobností týkajících se konkrétních oblastí. Satelitní účty týkající se vzdělávání a odborné přípravy kvantifikují investice do lidského kapitálu měřením výdajů na formální vzdělávání, odbornou přípravu a neformální vzdělávání.

³⁰ <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality/learning-lab>.

- (21) Dostupné, snadno srozumitelné, cílené a aktuální poznatky o dovednostech jsou nezbytné pro účinné politiky vzdělávání a odborné přípravy, které obstojí v budoucnosti. Poznatky o dovednostech v EU jsou však stále roztržštěné, což brání informovanému rozhodování. Přestože se v členských státech používají metody prognózování dovedností, přetrvávají značné výzvy, včetně různorodosti taxonomií, složitosti zdrojů dat a metod a omezení, pokud jde o spolehlivost a podrobnost dat, což může omezovat využitelnost informací. Předpovědi budoucí poptávky po daném povolání se obvykle značně liší, což odráží různé předpoklady ohledně rozsahu automatizace úkolů a širší ekonomické a demografické souvislosti. Porovnávání a kombinování těchto zdrojů je nezbytné pro lépe informovanou politiku.
- (22) Téměř každý třetí zaměstnanec v EU pracuje na pracovním místě, které neodpovídá jeho kvalifikaci, což naznačuje neoptimální využití pracovního potenciálu. Příliš přísná regulace některých profesí a těžkopádné postupy uznávání vytvářejí překážky vstupu do profesí a snižují mobilitu trhu práce, čímž přispívají k nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi a k nedostatku pracovních sil na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU.
- (23) Evropští zaměstnavatelé se potýkají s obtížemi při náboru pracovníků ze zemí mimo EU. V reakci na nedostatek kvalifikovaných pracovníků přijal pracovníky ze třetích zemí méně než jeden z deseti malých a středních podniků a většina z těch, které to udělaly, tento proces považovala za obtížný. Státní příslušníci třetích zemí se často setkávají s roztržštěnými a pomalými postupy uznávání jejich kvalifikací a zažívají problémy s překvalifikovaností a nesouladem mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi. Míra překvalifikovanosti u státních příslušníků třetích zemí může být dvakrát vyšší než u státních příslušníků EU.

TÍMTO DOPORUČUJE, aby členské státy v období 2026–2027 jednaly s cílem:

1. Řešit nedostatek kvalifikovaných pracovníků ve strategických odvětvích
 - Řídit opatření k řešení nedostatku kvalifikovaných pracovníků se zaměřením na profese, které vyžadují zejména dovednosti v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky, včetně IKT a umělé inteligence, v odvětvích strategického významu (digitální a čistá technologie, oběhové hospodářství a dekarbonizace průmyslu, zdraví a biotechnologie, zemědělství, rybolov a akvakultura a bioekonomika, obranný průmysl a vesmír).
 - Posílit zrychlené i dlouhodobé poskytování dovedností, které obstojí v budoucnosti a odpovídají trhu práce, v oblastech strategického významu, a to podporou partnerství mezi poskytovateli vzdělávání a odborné přípravy, veřejnými službami zaměstnanosti, sociálními partnery a jednotlivými podniky, jakož i (místními) veřejnými orgány.
 - Snižit překážky pro vstup do profesí a zajistit rychlejší uznávání kvalifikací ve strategických odvětvích pro státní příslušníky EU a třetích zemí.
2. Posílit základní dovednosti k vybudování pevných základů pro vyšší konkurenceschopnost
 - Posílit osvojování matematické a jazykové gramotnosti, přírodovědných a digitálních dovedností, občanských dovedností a finančních gramotnosti od útlého věku a na všech úrovních vzdělávání se zvláštním zřetelem na socioekonomicky znevýhodněné skupiny a osoby se zdravotním postižením,

aby bylo dosaženo cíle, že méně než 15 % patnáctiletých bude vykazovat slabé výsledky v základních dovednostech.

- Zajistit dostatečné pobídky pro zatraktivnění učitelského povolání, zejména pro předměty z oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky.
- Posilovat digitální dovednosti účastníků vzdělávání a účastníků celoživotního učení, včetně gramotnosti v oblasti umělé inteligence, používat nástroje pro testování digitálních dovedností ke sledování pokroku a zajistit odbornou přípravu učitelů na výuku s využitím počítačů.
- Podporovat účinné a odpovědné využívání umělé inteligence. Řešit dopad používání digitálních zařízení na akademické výsledky a duševní a fyzickou pohodu.

3. Posílit odborné vzdělávání a přípravu pro konkurenceschopnost

- Zvýšit kvalitu a atraktivitu odborného vzdělávání a přípravy a učňovské přípravy, a to i prostřednictvím boje proti negativnímu vnímání, posílení inkluze pro znevýhodněné skupiny a řešení genderových stereotypů, zejména v programech z oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky.
- Vypracovat a provádět strategie k dosažení cílů pro rok 2030, aby alespoň 45 % studentů počátečního odborného vzdělávání a přípravy na střední úrovni bylo zapsáno do oborů v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky, aby alespoň jeden z pěti účastníků vzdělávání byla žena a aby se alespoň 12 % účastníků odborného vzdělávání a přípravy zapojilo do získávání zkušeností během vzdělávání v zahraničí.
- Podpořit zajišťování dostatečného počtu učitelů a školitelů přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky a ve spolupráci s podniky motivovat k učení se prací.

4. Zlepšit výsledky terciárního vzdělávání v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM)

- Zvýšit kapacitu, relevantnost a atraktivitu pro mladé lidi v případě programů terciárního vzdělávání v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (včetně vyšších úrovní programů odborné přípravy), v oblasti IKT a umělé inteligence, v oblastech s velkým nedostatkem pracovních sil a ve strategických oblastech.
- Podporovat gramotnost v oblasti umělé inteligence a strategického myšlení absolventů, podporovat transdisciplinární přístupy a posilovat internacionalizaci programů v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM) na terciární úrovni, zejména posílením nadnárodních studijních programů se společným diplomem v oblasti inženýrství a oborech STEM.

5. Investice do vzdělávání a dovedností

- Podporovat účinné a efektivní veřejné výdaje na vzdělávání a dovednosti odpovídající zjištěným výzvám a dohodnutým cílům a záměrům, a to i prostřednictvím využití fondů politiky soudržnosti, včetně Evropského sociálního fondu plus.

- Podporovat soukromé investice do prohlubování dovedností a změny kvalifikace a využívat segment sociálních investic a dovednostní v rámci Fondu InvestEU.
- Pravidelně monitorovat a vyhodnocovat investice do vzdělávání a dovedností na celostátní, regionální a místní úrovni s využitím spolehlivých a přizpůsobených metodik posouzení dopadů a hodnocení. V případě potřeby se opírat o dobrovolné hlavní zásady schválené Radou³¹ s cílem poskytnout informace pro tvorbu politik založenou na důkazech.
- Více využívat administrativní údaje k posuzování účinnosti a efektivity veřejných a soukromých výdajů na vzdělávání a odbornou přípravu.

6. Poznatky o dovednostech ke zvládnutí změn na trhu práce

- Vyvíjet a uplatňovat metodiky pro využívání dat velkého objemu a umělé inteligence, aby bylo možné poskytovat lepší a včasější poznatky o dovednostech, které budou vycházet ze stávajících kvantitativních a kvalitativních zdrojů poznatků o dovednostech a doplňovat je.
- Dále integrovat a navyšovat pravidelné využívání poznatků o dovednostech při (re)designu národních, regionálních a místních strategií rozvoje dovedností a ekonomiky, v oblastech poradenství pro volbu povolání, změny zaměření a přechod na jiné pracovní místo, jakož i při navrhování a rozvoji vzdělávacích programů, které obstojí v budoucnosti.

Ve Štrasburku dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*

³¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10779-2024-INIT/cs/pdf>